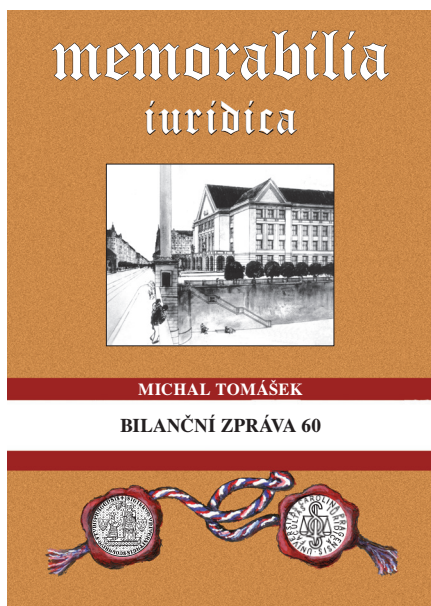

Bilanční zpráva 60

Michal Tomášek, Praha: Právnická fakulta UK, 2023. 195 s. ISBN 978-80-7630-020-0

V rámci edice „Memorabilia iuridica“, vydávané Právnickou fakultou Univerzity Karlovy, vyšla pozoruhodná publikace s názvem „Michal Tomášek: Bilanční zpráva 60“. Autorem, jak název napovídá, je sám prof. JUDr. PhDr. Michal Tomášek, DrSc., který se rozhodl nečekat a své životní jubileum uchopit vlastní tvůrčí formou. A tak se zdá, že navzdory řadě negativních dopadů koronaviru na naši společnost měl tento fenomén dnešní doby v případě profesora Tomáška i své osvícené stránky. Zkrátka umožnil zrod této knihy. Z veřejných zdrojů Právnické fakulty UK seznáme, že prof. Tomášek je český vysokoškolský učitel, právník a sinolog, který se ve svých pracích věnuje problematice práva v hospodářství, objemnému právu Evropské unie, mezinárodnímu obchodnímu právu, publikuje v řadě jazyků a jeho specialitou jsou překlady textů z čínštiny. Úvodem to sice pro představení autora, zdá se, stačí, ovšem výstižně to zcela není.

Profesor Tomášek je mimo jiné i členem vědecké rady Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni, a proto je zcela namístě, aby byla jeho publikaci věnována pozornost i v našich Právnických listech. Jeho podpora vysokoškolského vzdělávání obecně a například jeho schopnost zapojit do užitečné spolupráce všechny katedry evropského práva právnických fakult z Brna, Olomouce, Plzně a Prahy jsou počinem, který sice v publikaci zmíněn není, ale právě proto je třeba na něj poukázat.

Zpět ke knize. Co je na první pohled na ní sympatické? Asi to, že se autor nevěnuje sobě. Stránky svých vzpomínek zaměřuje na jiné, na osobnosti, politické představitele domácí i zahraniční či na své přátele, které ve svém zejména profesním životě potkal, se kterými spolupracoval, nebo se kterými se podílel na tvorbě

některých historických momentů v procesu přerodu naší země do nových demokratických poměrů. Jeho bilanční zpráva je tak spíše zprávou o lidech, o skutečích, o vývoji a stavu naší společnosti než oslavence velebícím traktátem, jak tomu bývá u knižní edice nazvané jako pocty. Jeho vlastní pohled na jím vybrané události mu tak umožňuje věnovat se i citlivým situacím, a to sebevědomě bez žádného poklonkování či zastřené poddanství, avšak mnohdy kriticky. Vhled do situací je tak v mnohém sjednocující, ale na druhé straně nutící čtenáře k myšlenkové reakci směřující ku vlastnímu vzpomínání. Některé události jako bychom z literatury znali jinak, a tak se mi jevílo vhodné vracet se k jednotlivým kapitolám znovu a znovu a vytahovat si vlastní vzpomínky na události, které profesor Tomášek považuje za důležité. Vážnost témat je však v mnohém vyvážena tím, že jsou viděna očima zcestovalého člověka, obdařeného nadhledem a humorem, doplněné schopností odpovědné sebereflexe. Tento druh kompetencí autora, namíchaných do koktejlu barevných vzpomínek, zhusta ochucených evropskými pravidly, a nejen likérem Cassis de Dijon, obdařuje publikaci čtivou lehkostí.

Jak už název napovídá, publikace má retrospektivní charakter, neboť se věnuje úseku života profesora Tomáška, proděkana a vedoucího katedry evropského práva Právnické fakulty UK, který autor věnoval zejména Evropské unii a evropskému právu. Jeho pozice, ať už jako úředníka, jako diplomata, jako bankovního experta či vysokoškolského učitele, mu umožňuje téměř renesanční pohled na složité souvislosti nejen v právu, ale i ve společenských vědách. Při čtení knihy se tak nabízí slova Jana Nerudy z jeho „Knihy veršů“:

*„Ba nač bych osudu snad svému lál,
že zahrával si mnou zde jako mícem,
že hned mne hladil, hned mne šlehal bičem,
že ze mne ledacos už udělal
od skromné otázky až hrdě ku odvěti,
že padl jsem a vstal zas nastokrát –
já ledačím už byl v tom božím světě
a čím jsem byl, tím jsem byl rád.“*

Vším, čím profesor Tomášek byl a byl rád, tedy profesním pozicím, které zastával, odpovídá i formální členění publikace, včetně příloh v podobě fotografií a dokumentů, jež dokreslují obsah knihy.

V kapitole první nazvané „Pohled úředníka“ jsou uvedeny tři statě. Příspěvky Ztraceno, ale i nalezeno v překladu (s. 13), Probuzení ze snu o Evropě (s. 16), Evropská energetická charta (s. 18) tak tvoří úvodní, zahřívací teze o vzpomínkách na dobu nedávnou a vypoovídají mnohé o stylu navazujících částí. V další kapitole „Pohled diplomata“ je celkem pět stručných příspěvků

zahrnujících okolnosti konce České a Slovenské Federativní Republiky (s. 20) přes Maastrichtskou smlouvu (s. 23) až k několika osobním vzpomínkám na Václava Havla. Celkem dvaceti příspěvky autor vymezil svůj život z pohledu vysokého bankovního úředníka a věnoval se např. pohledu dovnitř známých bankovních ústavů (např. KB, s. 27), pohledu za hranice Evropy (Stavění čínských zdí, s. 28), vzniku Bankovní asociace a bankovních otázek spojených se vznikem samostatné České republiky (s. 36 an.) či vlivu významných osobností naší transformace, jako byl Václav Klaus (s. 46, s. 65) a Miloš Zeman (s. 30). Věcně a současně sebekriticky popisuje svou roli při tvorbě dohledových orgánů nad bankami (s. 54), jejichž nezbytnost vyvstala zejména po finanční a dluhové krizi v roce 2008. Vtipně a s nadhledem pak v kapitolkách Jak jsem mediálně nezastínil 11. září 2001 (s. 62) a Fackovací panák Václava Klause (s. 65) popisuje okolnosti příprav tehdejší garnitury na přijetí či spíše nepřijetí eura, včetně postojů svých a Václava Klause až po okamžiky, které jej z role bankovního úředníka přenesly do role akademika a vědeckého pracovníka.

Nejobsáhlejší část knihy, celkem čtyřicet tři příspěvků, je věnována nejen pohledu akademika očima fakulty, ale současně tvoří nejjemněji cizelovanou, vzpomínkovou a místy literárně pojatou část knihy, jež zahrnuje světoběžnický život autora. Příspěvky s názvy V dresu docenta (s. 69), Vstup do Evropské unie (s. 72), Krach Ústavy pro Evropu (s. 76), Krizový manažer (s. 81), Výzkumný záměr (s. 83), Trestněprávní epizoda (s. 84), Pohlednice z Egypta (s. 87), Vstup do Schengenu (s. 89), Velká sláva (s. 92), Turecká štafeta (s. 96), Americké volby (s. 98), Evropě to osladíme! (s. 100), Pohlednice z Japonska (s. 103), Plzeňská kauza (s. 105), Podpis Václava Klause (s. 107), Klausova výjimka (s. 110), Pohlednice ze Singapuru (s. 112), Léčba z krize (s. 114), Uznání ministra (s. 116), Pohlednice z Nového Zélandu (s. 118), Ohýbání evropského práva (s. 120), Bypassy evropského práva (s. 123), Evropská vlajka na Hradě

(s. 126), Rok s Viktorem Knappem (s. 129), Rozdělená fakulta (s. 131), Pohlednice z Koreje (s. 133), Rakouské vyznamenání (s. 135), Uprchlíká krize (s. 137), Čínská cesta (s. 139), Čínštinou k diplomacii (s. 141), Osudové referendum (s. 144), Pohlednice z Uruguaye (s. 146), Jedna monografie, dvě ocenění a tři překvapení (s. 148), Uprchlícké kvóty (s. 150), Jiné Číny (s. 151), Čas výročí (s. 153), Pohlednice z Ománu (s. 155), Právo na Hedvábné cestě (s. 157), Vzbouřené Katalánsko (s. 159), Poslední dějství brexitu (s. 161), Pohlednice z Tibetu (s. 163), Konec Česko-čínského centra (s. 165), Střet zájmů Andreje Babiše (s. 168) představují globální pohled na svět očima Michala Tomáška.

Bohatá fakta, příběhy, postřehy a zážitky, které autor v širší své publikace zpracovává, by však neměly zastítn jednu podstatnou okolnost. Tou je naprosté zvědomění si plné odpovědnosti za to, co autor konal. Není třeba přerovnanými slovy sdělit to, co už autor vystihl, a proto i závěr této bilanční zprávy, který zní: „*Jestliže dnes nejsme se vším, co se týká našeho členství v EU, spokojeni, pak je třeba klást si otázku, do jaké míry za to může Unie a do jaké míry si za to můžeme sami. Zda jsme něco při vyjednávání našeho přidružení a později přistoupení nemohli udělat sebevědoměji a lépe. Později pak, zda jsme jako členové EU vždy dobře hájili a prosazovali své zájmy. I hledání odpovědi na takové otázky mi bylo vodítkem pro výběr mých vzpomínek. Z covidových časů jsem vyšel s rukopisem této zprávy, ale také obohacen o nové funkce a výzvy do budoucna. Třeba jednou o nich podám další zprávu.*“, nás musí nutit k vlastnímu zamyšlení a k vyhodnocení míry vlastní odpovědnosti za to, kde se dnes každý z nás právě teď nachází.

Recenzované knize profesora Tomáška proto za sebe i za celou naši akademickou obec Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni přeji hodně úspěchů, nespočet nadšených čtenářů, a především hodně zdraví.

doc. JUDr. Monika Forejtová, Ph.D.

Fakulta právnická, Západočeská univerzita v Plzni